

Kas yra neapykantos nusikaltimas?

—

Visos nusikalstamos veikos, padarytos prieš asmenis, visuomenę, turtinę nuosavybę, jeigu jos motyvuotos teisės pažeidėjo (kaltininko) išankstinių, prietarais ar stereotipais grįstų neigiamų nuostatų dėl tam tikro individo ar žmonių grupės rasinės, etninės, tautinės kilmės, religijos, lyties, seksualinės orientacijos, amžiaus, socialinės padėties, neįgalumo, įsitikinimų ar pažiūrų, bendraja prasme priskiriamos specifinei kriminalinių nusižengimų kategorijai - neapykantos nusikaltimams.

—

Neapykantos motyvas gali pasireikšti kaip:¹

- kvalifikuojantis požymis (t.y. nužudymas, sunkus sveikatos sutriktymas įvykdytas dėl neapykantos motyvo);
- kaip sunkinanti aplinkybė (t.y. bet kuri nusikalstama (pvz. vagystė, viešosios tvarkos pažeidimas ir t.t.) veika padaryta dėl neapykantos motyvo).

Neapykantos nusikaltimo pavyzdys. Asmuo nėščiai moteriai grasino, kad „uždarys ją į bagažinę, o jos vyrą, indų kilmės Airijos pilietį, vadino „babajumi“, liepė vykti į savo šalį bei spyrė jam kelis kartus. Asmuo buvo nubaus- tas už viešosios tvarkos pažeidimą bei už neapykantos nusikaltimą. Bausmė – laisvės apribojimas 2 metams ir neatlygintinai išdirbti 120 valandų;

Atsakomybė

Neapykantos nusikaltimas užtraukia baudžiamąją atsakomybę. Bausmė už neapykantos nusikaltimą priklauso nuo nusikalstamos veikos ir sunkinančių/lengvinančių aplinkybių. Maksimali bausmė yra už nužudymą siekiant išreikšti neapykantą minėtais pagrindais – už tokį nusikaltimą gali būti skiriamas laisvės atėmimas iki gyvos galvos.

¹ Pažymėtina, kad kai kuriose klasifikacijose neapykantos nusikaltimai apima ir neapykantos kalbą (hate speech). Šiame lankstinuke vadovaujamosi Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Organizacijos Demokratiškosios Institucijų ir Žmogaus Teisių Biuro neapykantos nusikaltimų sąvoka, kuri neapykantos kalbą atskiria nuo neapykantos nusikaltimų. Norėdami plačiau sužinoti apie neapykantos kalbą, žiūrėkite EFHR lankstinuką „Neapykantos kalba“ (prieinama <http://lt.efhr.eu/skrajuotes/>).

Kur kreiptis jeigu tapote neapykantos nusikaltimo auka ar buvote tokios veikos liudytoju?

- Pranešti apie nusikaltimą galite atvykę į artimiausią policijos komisariatą arba skambinkite bendruoju pagalbos telefonu 112;
- Būtinai nurodykite tyrėjui, jog nusikaltimas buvo padarytas siekiant išreikšti neapykantą dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų.

Nacistiniai ir komunistiniai simboliai

Lietuvos Respublikos administracinių nusi- žengimų kodekso (toliau - ANK) kodekso 524 str. numatyta administracinė atsakomybė už nacistinių ar komunistinių simbolių platinimą ar demonstravimą. Nacistinės Vokietijos, SSRS ar Lietuvos SSR vėliavos ar herbo, vėliavų, ženklų ar uniformų, kurių sudedamoji dalis yra nacistinės Vokietijos, SSRS ar Lietuvos SSR vėliava ar herbas, nacistinių ar komunistinių organizacijų simbolių ar uniformų, nacistinės Vokietijos, SSRS ar Lietuvos SSR vėliavos ar herbo, nacistinės svastikos, nacistinio SS ženklo, sovietinio kūjo ir pjautuvo ženklo, sovietinės raudonos penkiakampės žvaigždės ženklo pagrindu sudarytų vėliavų ar ženklų, atsakingų už Lietuvos gyventojų represijas Vokietijos nacionalsocialistų ar SSRS komunistų partijos vadovų atvaizdų platinimas, naudojimas susirinkimuose ar kituose masiniuose renginiuose arba kitoks demonstravimas, nacistinės Vokietijos, SSRS ar Lietuvos SSR himno viešas atlikimas užtraukia baudą nuo 150 iki 300 eurų.

Ypatybės

Neapykantos motyvais padaromos nusikalstamos veikos (ypač viešoje vietoje) turi ypatybę būti padaromos grupės (paprastai ekstremistinių įsitikinimų ir pažiūrų) asmenų, užpuolimai gali būti nepavieniai, kartotis.

Fizinio smurto panaudojimas neapykantos nusikalstamosiose veikose dažniausiai yra susijęs su rasistinio pobūdžio motyvacija, t.y. - nukentėjusiojo asmens rase, jo etnine kilmė, tautybe arba jo seksualine orientacija.

Antisemitiniams išpuoliams būdingas žydų bendruomenės turto, nuosavybės, religinių pastatų naikinimas, vandalizmas, svastikų ar kitų neapykantą reiškiančių simbolių, įžeidžiančių užrašų, grafiti darymas, jų bendruomenės atstovų kapų, kitų viešosios pagarbos vietų išniekinimas.

Neapykantos išpuoliai dažnai esti išskirtinai žeidžiantys, žiaurūs, įžūlūs, padaromi viešoje vietoje, matomi, todėl darantys neigiamą poveikį ne tik viešajai tvarkai, visuomenės saugumui, bet ir formuoja (ar gali suformuoti) dažnai nepagrįstai neigiamas visuomenės nuostatas, neigiamą požiūrį į tam tikras žmonių grupes ar jų narius, išprovokuoti, sukurstyti keršto protrūkius, masinius neramumus ar tokių žalingų darniai visuomenės sanklodai ir jos narių tarpusavio sugyvenamumui įvykių pavojų.

VŠĮ EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ FONDAS

J. Dobkevičiaus g. 6, Vilnius LT-02189

tel. +(370) 691 50 822

e-mail: efhr@efhr.eu

internetcalls: EFHR

skype: EFHR-LT

Darbo laikas:

Pirmadieniais – ketvirtadieniais: 8:30 - 17:00

Penktadieniais: 8:30 - 16:00

Europos žmogaus teisių fondas (EFHR) teikia nemokamą teisinę pagalbą asmenims, kurie tapo neapykantos nusikaltimo aukomis. Norintiems gauti konsultaciją arba pagalbą prašome kreiptis telefonu: +(370) 691 50 822 arba el. paštu: teise@efhr.eu, arba atvykite į ofisą adresu ul. J. Dobkevičiaus 6, Wilno.

WWW.EFHR.EU